

Sygn. akt III RC 95/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 października 2017 r.

Sąd Rejonowy w Jędrzejowie III Wydział Rodzinny i Nieletnich

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSR Monika Wrona - Zawada

Protokolant: Hubert Kukla

po rozpoznaniu w dniu 30 października 2017r. w Jędrzejowie

na rozprawie

sprawy z powództwa J. R.

przeciwko B. R.

o ustalenie wygaśnięcia obowiązku alimentacyjnego

I. ustala, że obowiązek alimentacyjny J. R. wobec B. R. wynikający z wyroku zaocznego Sądu Rejonowego w Jędrzejowie z dnia 19 września 2016 roku, sygn. akt III RC 158/16, na mocy którego J. R. zobowiązany był do płacenia na rzecz B. R. alimentów w kwocie po 1000 (jeden tysiąc) złotych miesięcznie wygasł w całości z dniem 27 czerwca 2017 roku;

II. odstępuje od obciążania B. R. kosztami sądowymi i kosztami tymi obciąża Skarb Państwa (Sąd Rejonowy w Jędrzejowie).

Sygn. akt **III RC 95/17**

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 26 maja 2017 r. powód J. R. wniósł o uchylenie obowiązku alimentacyjnego orzeczonego wyrokiem zaocznym Sądu Rejonowego w Jędrzejowie z dnia 19 września 2016 r. sygn. akt III RC 158/16 w kwocie 1.000 zł oraz zasądzenie od pozwanej kosztów procesu według norm przepisanych. Na uzasadnienie powód podał, że pozwana jest byłą żoną. Dalej powód wskazał, że nie jest w stanie płacić alimentów, ponieważ od dnia 8 czerwca 2016 r. stracił pracę, jest osobą bezrobotną. Po potrąceniu należności alimentacyjnych przez komornika pozostaje mu na życie 200 zł. Nadto powód podał, że pozwana od września 2016 r. pracuje i zarabia 2.200 zł, zatem nie pozostaje w niedostatku. W wyniku postępowania pozwanej został wyrzucony z własnego mieszkania, mieszka u brata, który mu pomaga (pозew k. 1).

Na ustnej odpowiedzi na pozew na rozprawie w dniu 18 września 2017 r. pozwana B. R. wniosła o oddalenie powództwa (k. 68).

W toku procesu stanowiska stron nie były modyfikowane.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Wyrokiem z dnia 25 maja 2016 r. Sąd Okręgowy w Kielcach w sprawie sygn. akt I C 1357/15 rozwiązał przez rozwód małżeństwo B. R. oraz J. R. – ustalając, że wyłącza winę za rozpad pożycia małżeńskiego ponosi J. R.. Strony mają pełnoletniego syna.

dowód: odpis skrócony aktu małżeństwa k. 4, 11, wyrok SO w Kielcach z dnia 25.03.2016 r. k. 146 – akta związkowe sygn. akt I C 1357/15 k. 38,

Wyrokiem zaocznym z dnia 19 września 2016 r. wydanym w sprawie sygn. akt III RC 158/16 Sąd Rejonowy w Jędrzejowie zasądził od J. R. na rzecz B. R. kwotę po 1.000 zł miesięcznie tytułem alimentów, płatnych do 10-ego każdego miesiąca, poczynając od dnia 4 sierpnia 2016 r. Powód nie płacił alimentów, co skutkowało wystąpieniem przez pozwaną z wnioskiem o wszczęcie postępowania egzekucyjnego. J. R. ma zaległości alimentacyjne w kwocie ponad 11.000 zł.

dowód: wyrok zaoczny SR w Jędrzejowie z dnia 19.09.2016 r. k. 22 – akta związkowe sygn. akt III RC 158/16, zaświadczenie komornika o aktualnym stanie zadłużenia k. 82-83

J. R. ma 54 lat, z zawodu jest sprzedawcą. W czasie trwania sprawy o rozwód prowadził działalność gospodarczą - bar U (...). W rzeczywistości bar od 10-12 lat prowadziła pozwana. Strony wspólnie tak zdecydowały, ponieważ powód od lat miał problemy z nadużywaniem alkoholu. J. R. kilkakrotnie odbywał terapię w (...) Centrum (...) w M.. Na leczenie zgłaszał się dobrowolnie, bądź był kierowany przez tut. Sąd. Powód z dniem 23 maja 2016 r. zaprzestał prowadzenia działalności, która jego zdaniem przynosiła straty. Dodatkowym powodem była decyzja o rozwodzie. W 2016 r. działalność przyniosła dochód w kwocie 2.787,36 zł. Po zakończeniu działalności pozostały zaległości z tytułu niepłaconych składek ZUS, należności wobec (...)u w kwocie 1.251,70 zł z tytułu należnych tantiem autorskich, 67,50 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu egzekucyjnym, należność wobec Związku (...) 183,16 zł, należność za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napoi alkoholowych w kwocie 157,79 zł, media 187,56 zł – energia elektryczna, woda 204,29 zł. Powód uregulował tylko zaległe składki ZUS, pomógł mu bratanek, resztę dołożył z zasiłku.

J. R. w okresie od 08.06.2016 r. do dnia 07.06.2017 r. był zarejestrowany w PUP w J., jako osoba bezrobotna z prawem do zasiłku w kwocie 780 zł. Obecnie nadal jest zarejestrowany w PUP ale bez prawa do zasiłku. J. R. nigdzie nie pracuje, nie ma żadnych świadczeń, korzysta z opieki społecznej. Ma przyznany zasiłek celowy na zakup żywności w kwocie 105 zł miesięcznie. Powód mieszka w J., za gaz płaci 45 zł, pozostałe media i rachunki opłaca brat. Na zakup żywności przeznacza 105 zł. Powód ma skierowanie do szpitala na 21.10.2017 r. z powodu problemów z lewą stopą. Od lat cierpi na bóle stawów barkowych.

Umową z dnia 21 kwietnia 2016 r. J. R. darował bratu K. R. nieruchomości położone w miejscowości J., powiat (...), województwo (...), oznaczone jako działki ewidencyjne o numerach (...). Na nieruchomości 183/1 położony jest budynek mieszkalny, który uprzednio pełnił funkcję lokalu piwiarni – baru U (...). Kolejną umową z dnia 16 maja 2016 r. o dział spadku po zmarłych K. R. i I. R. – synowie J. R. i K. R. dokonali całkowitego działu spadku nieruchomości tj. działki lasu położonej w obrębie 26 P., oznaczonej numerem 272 o powierzchni 2 ha 5400 m² oraz zabudowanej działki położonej w obrębie 5 J. oznaczonej numerem 103 o powierzchni 685 m² w ten sposób, że własność tych nieruchomości nabył w całości K. R., który ustanowił nieodpłatnie na rzecz J. R. – dożywotnią służebność osobistą mieszkania, polegającą na prawie korzystania z oficyny, kotłowni oraz trzech pokoi od północnej strony budynku mieszkalnego znajdującego się na działce nr (...). J. R. nie ma innego majątku ani oszczędności. W tutejszym sądzie z udziałem stron toczy się sprawa o podział majątku wspólnego.

dowód: zaświadczenie PUP w J. k. 2, zajecie zasiłku dla bezrobotnych z tytułu egzekucji świadczeń alimentacyjnych k. 5, zawiadomienie o zajęciu wierzytelności z rachunku bankowego k. 6-7, zawiadomienie o wszczęciu postępowania egzekucyjnego k. 10, wydruk z Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej k. 38, zeznanie o wysokości osiągniętego dochodu w roku podatkowym 2016 k. 40-45, postanowienie o ustaleniu kosztów zastępstwa prawnego

w postępowaniu egzekucyjnym k. 46, wezwanie do zapłaty ostateczne przedsądowe k. 47, rozwiązanie umowy i wezwania do zapłaty k. 48-49, 51-52, wezwanie dłużnika do złożenia wyjaśnień k. 50, wypowiedzenie umowy k. 53-54, wezwanie k. 55, asygnata do zapłaty k. 56, wezwanie do zapłaty k. 57, przelewy k. 58-60, decyzja (...) MiG J. k. 61, decyzja Starosty (...) k. 62, badanie USG k. 63-64, skierowanie k. 65, zeznania J. R. k. 68-70, zeznania B. R. k. 69-70, akta związkowe I. N. 811/16 oraz III RNs 192/15

B. R. ma 52 lat. Na datę orzeczenia rozvodu pracowała w barze U (...). Pozwana nie podała ile zarabiała, ponieważ tego nie liczyła. Wskazała, iż stać ją było na utrzymanie domu, remonty, edukację syna i poczynienie oszczędności. Po wyrejestrowaniu działalności przez byłego męża pozostała bez pracy. Od września 2016 r. pozwana pracuje w Przedsiębiorstwie Usług Budowlanych (...) w J., zarabia 2.200 zł brutto (wynagrodzenie za czerwiec 2017 r.). Dojazdy do pracy kosztują ok. 100 zł miesięcznie. Pozwana mieszka w budynku stanowiącym własność K. R., z którego niedawno została eksmitowana zgodnie z nieprawomocnym wyrokiem tut. Sądu. Pozwana mieszka razem z matką z którą pozostaje we wspólnym gospodarstwie domowym. Matka otrzymuje emeryturę w kwocie 1.400 zł. Pozwana korzysta w pomocy opiekunki, której płaci 800 zł miesięcznie, zakup pieluchomajtek i lekarstw dla matki do wydatków ok. 400 zł. Pozwana zawozi matkę do lekarzy, ostatnio kupiła aparat słuchowy, miesięczna rata wynosi 200 zł. Pozwana ponosi następujące wydatki: gaz 45 zł, światło ok. 260 zł, co dwa miesiące, woda ok. 100 zł miesięcznie, wywóz śmieci 38 zł kwartalnie, telefon i Internet 100 zł, zakup opału rocznie - 3.000 węgla, 1000 zł, ubrania i bielizna ok. 100-150 zł miesięcznie. Zakup żywności kosztuje 900 zł miesięcznie, środki czystości ok. 150 zł. B. R. leczy się kardiologicznie, na leki wydaje miesięcznie ok. 50-100 zł. Pomaga jej syn, który miesięcznie przekazuje ok. 200 zł oraz rodzeństwo. Pozwana w 2016 r. darowała synowi gospodarstwo rolne wraz ze starym domem o powierzchni około 5 ha. Obecnie nie ma żadnego majątku ani oszczędności.

dowód: zaświadczenie o dochodach k. 37, wydruk z Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej k. 38, zeznania B. R. k. 69-70

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił przede wszystkim opierając się na zeznaniach przesłuchiwanych w charakterze stron J. R. i B. R.. W szczególności Sąd przyznał walor wiarygodności zeznaniom powoda i pozwanej w zakresie w jakim przedstawili wysokość uzyskiwanych dochodów oraz swoją sytuację rodzinną, mieszkaniową i zdrowotną. Zeznania stron są koherentne ze znajdującymi się w aktach sprawy decyzjami (...) MiG w J., Naczelnika Urzędu Skarbowego, Starosty (...), PUP w J., zaświadczenia o dochodach oraz wynikami badań i skierowania. Wskazane przez strony wydatki związane z utrzymaniem i leczeniem są zgodne z doświadczeniem życiowym.

Sąd ustalając stan faktyczny skorzystał również z zgromadzonych w aktach sprawy dokumentów albowiem ich prawdziwość i wiarygodność nie budziła wątpliwości Sądu, ani też nie została zakwestionowana przez strony. Zresztą dokumenty te potwierdziły okoliczności, które zostały przedstawione przez strony w trakcie przesłuchania. Dowodem w sprawie były także akta związkowe I C 1357/15 Sądu Okręgowego w Kielcach oraz III RC 158/16 i I Ns 811/16 Sądu Rejonowego w Jędrzejowie.

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo w stosunku do B. R. zasługuje na uwzględnienie.

Podstawę roszczenia J. R. stanowi art. 138 k.r.o. zgodnie z którym w razie zmiany stosunków można żądać zmiany orzeczenia lub umowy dotyczącej obowiązku alimentacyjnego. Przez zmianę stosunków rozumie się istotne zmniejszenie lub ustanie możliwości zarobkowych i majątkowych zobowiązanego do alimentacji albo istotne zwiększenie się usprawiedliwionych potrzeb uprawnionego, wskutek czego ustalony zakres obowiązku alimentacyjnego wymaga skorygowania przez stosowne zmniejszenie albo zwiększenie wysokości świadczeń alimentacyjnych. Zmianę stosunków powoduje także zdarzenie, wskutek którego obowiązek alimentacyjny wygasa. Zapatrywanie takie wynika także z uzasadnienia uchwały składu 7 sędziów SN z dnia 11 października 1982 r., III CZP 22/82 (OSNCP 1983, nr 1, poz. 2), w której wyrażono bardziej ogólny pogląd, że powództwo przewidziane w art. 138

k.r.o. można wnieść w wypadku wszelkich zmian w zakresie obowiązku alimentacyjnego, niezależnie od faktycznej i prawnej ich przyczyny.

W przedmiotowej sprawie rozwód pomiędzy stronami został orzeczony wyrokiem Sądu Okręgowego w Kielcach z dnia 25 marca 2016 r. z winy pozwanego, ale wtenczas sąd nie ustalał obowiązku alimentacyjnego. Wówczas powódka pracowała w barze U (...), dochód za 2016 r. wyniósł 2.787,37 zł czyli ok. 557 zł miesięcznie. J. R. deklarował dochód w kwocie ok. 500 zł miesięcznie.

Alimenty na pozwaną B. R. zasądzone zostały wyrokiem zaocznym z dnia 19 września 2016 r. Sądu Rejonowego w Jędrzejowie w sprawie sygn. akt III RC 158/16 w kwocie po 1.000 zł miesięcznie. Wówczas pozwana nie pracowała, nie miała żadnych świadczeń, a powód przebywał na zasiłku dla bezrobotnych.

Powód mieści się zatem w kategorii osób o jakich mowa w art. 60 § 2 k.r.o.

W myśl cytowanego przepisu małżonek uznany za wyłącznie winnego rozkładu pożycia małżeńskiego może być obciążony świadczeniami „w odpowiednim zakresie” na rzecz drugiego małżonka (niewinnego) celem zaspokojenia jego usprawiedliwionych potrzeb „choćby ten nie znajdował się w niedostatku”. Brak niedostatku sam przez się nie przesądza jednakże o uprawnieniu do wsparcia materialnego. Rozstrzygające jest w tym względzie istotne pogorszenie sytuacji materialnej małżonka niewinnego.

Pogorszenie sytuacji materialnej małżonka niewinnego wymaga oceny nie tylko w chwili rozwodu, ale w każdorazowej sytuacji uprawnionej osoby. Dla uwzględnienia na podstawie art. 60 § 2 k.r.o. powództwa niezbędnym jest, by to właśnie rozwód pociągał istotne pogorszenie sytuacji materialnej małżonka niewinnego.

Zauważyć należy, że obowiązek alimentacyjny małżonka wyłącznie winnego nie istnieje obligatoryjnie, w każdym bez wyjątku przypadku. Ustawodawca uznał za konieczne uwzględnienie wszystkich nie dających się ściśle i z góry przewidzieć okoliczności każdego przypadku, dając temu wyraz przez użycie „sąd może”. Wyrazem tendencji do wnikliwego badania sytuacji strony domagającej się alimentów jest wyrok SN z dnia 14 lutego 2001 r. I CKN 1341/2000, w którym wskazano, że dorosły, sprawny życiowo i zdrowotnie człowiek powinien w pierwszym rzędzie starać się wykorzystywać własne możliwości samodzielnego utrzymania się, a dopiero potem liczyć na pomoc alimentacyjną.

Analizując sytuację materialną pozwanej przed i po wyroku rozwodowym, w aspekcie uznania tylko powoda za winnego rozkładu pożycia, Sąd nie znalazł usprawiedliwionych podstaw do dalszego trwania obowiązku alimentacyjnego J. R. Po pierwsze wskazać należy, iż zmianie uległa sytuacja materialna obu stron. Podstawą zasądzenia alimentów na rzecz B. R. w 2016 r. był brak dochodów gdyż pozwana straciła pracę, była zarejestrowana w KRUS jako domownik przy synu. W ostatnim czasie jej sytuacja materialna zmieniła się. Pozwana we wrześniu 2016 r. podjęła pracę i zarabia 2.200 zł. Jej zachowanie świadczy ewidentnie o tym, że jest osobą operatywną i z inicjatywą. Co prawda pozwana twierdzi, że jest w gorszej sytuacji niż powód, gdyż wcześniej prowadząc bar zarabiała więcej, (czyli więcej niż 2.200 zł) ale na potwierdzenie powyższych okoliczności nie przedstawiła żadnych dowodów. W szczególności w aktach brak jest jakichkolwiek informacji, co od wysokości zarobków pozwanej z okresu, kiedy prowadziła bar. Sama pozwana zeznała, że nie liczyła ile zarabia i trudno jej wskazać konkretną kwotę (k. vide zeznania k. 69). Podkreślenie wymaga, że z zeznania podatkowego za 2016 r. wynika, że dochody z baru wyniosły 2.787,36 zł, co w przeliczeniu na dochód miesięczny daje kwotę ok. 557 zł

W ocenie Sądu warunki materialne, mieszkaniowe i rodzinne powoda po rozwodzie oraz po wyroku zasądającym alimenty na pozwaną B. R. zmieniły się. J. R. nadal jest zarejestrowany w PUP w J., jako osoba bezrobotna ale od 08.06.2017 r. już bez prawa do zasiłku. Korzysta z pomocy społecznej, ma przyznany zasiłek celowy na zakup żywności w kwocie 105 zł. Sporadycznie korzysta z pomocy brata. Powód obecnie szuka pracy, nie ma żadnych innych źródeł dochodu, narzeka na stan zdrowia, leczy się. Nawet uwzględniając majątek jaki powód zbył w przeciągu ostatnich 3 lat, jego sytuacja materialna jest trudna. Zgodnie bowiem z treścią przepisu 136 k.r.o., jeżeli w ciągu ostatnich trzech lat przed sądowym dochodzeniem świadczeń alimentacyjnych osoba, która była już do tych świadczeń zobowiązana zrzekła się bez ważnego powodu prawa majątkowego lub w inny sposób doprowadziła się do jego utraty lub zrzekła

się zatrudnienia lub zmieniała je na mniej zyskowe, to nie uwzględnia się wynikłej stąd zmiany przy ustalaniu zakresu świadczeń alimentacyjnych. Powód sam przyznał, że nieruchomości na której zlokalizowany był bar, udział w majątku po rodzicach darował bratu, który w zamian ustanowił na jego rzecz nieodpłatną dożywotnią służebność osobistą mieszkania. Ponadto brat pomaga mu finansowo. Tym samym dokonana darowizna zapewnia powodowi ze strony brata mieszkanie, opłatę mediów i opiekę.

Mając powyższe na uwadze, trudno uznać, że sytuacja pozwanej w aspekcie małżonka niewinnego znacznie się pogorszyła. B. R. miesięcznie dysponuje dochodem 2.200 zł do którego należy doliczyć dochód matki w kwocie 1.400 zł gdyż pozostaje z nią we wspólnym gospodarstwie domowym. Wydatki związane z utrzymaniem mieszkania wynoszą ok. 730 zł (140 zł prąd, 100 woda, 45 zł gaz, 100 zł telefon i Internet, 12 zł wywóz śmieci, opał ok. 333 zł). Zakup paliwa kosztuje ok. 100 zł, żywności 900 zł, środków czystości 100 zł, ubrań 100 zł i leków 50 zł, opiekunka 800 zł, leki i pieluchomajtki 400 zł. Z powyższego zestawienia wynika, że miesięcznie wydatki związane z utrzymaniem domu, siebie i matki kosztują pozwaną ok. 3.180 zł. Dochody pozwanej wynoszą 2.200 zł, jej matki 1400 zł oraz 200 zł otrzymuje od syna. Z powyższego zestawienia wynika, że sytuacja materialna pozwanej nie jest najgorsza, nie sposób jest także przyjąć, by rozwód spowodował istotne pogorszenie sytuacji materialnej pozwanej. Podnoszona kwestia nakładów na nieruchomości byłego męża będzie przedmiotem oceny w toczącej się sprawie o podział majątku wspólnego. W przekonaniu Sądu sytuacja majątkowa pozwanej po rozwodzie nie uległa pogorszeniu. Pozwana znalazła pracę, dzięki której może samodzielnie utrzymać się. Po wtóre pozwana w 2016 r. darowała synowi gospodarstwo rolne o powierzchni ok. 5 ha, dochód z którego mogła przeznaczyć na swoje potrzeby. Należy zauważyć, iż w pierwszej kolejności obowiązkiem każdego człowieka jest zaspokojenie swoich potrzeb własnymi siłami, dopiero – w przypadku braku takiej możliwości – powstaje konieczność korzystania z pomocy, w tym finansowej innych osób (w przedmiotowej sprawie – powoda). Mając powyższe na uwadze Sąd orzekł jak w pkt. I wyroku ustalając jako datę wygaśnięcia obowiązku alimentacyjnego, dzień po dacie doręczenia odpisu pozwu. J. R. jako strona wygrywająca nie przedstawił do rozliczenia wydatków poniesionych w sprawie i ze sprawy nie wynika aby poniósł jakiegokolwiek koszty procesu, zatem rozstrzygnięcie w tym zakresie okazało się zbędne.

Powód w toku procesu został zwolniony od kosztów sądowych. Zgodnie z art. 113 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz.U. Nr 167, poz. 1398, ze zm.), kosztami sądowymi, których strona nie miała obowiązku uiścić, sąd w orzeczeniu kończącym sprawę w instancji obciąży przeciwnika, jeżeli istnieją do tego podstawy, przy odpowiednim zastosowaniu zasad obowiązujących przy zwrocie kosztów procesu (art. 98-110 k.p.c.). Mając na uwadze sytuację materialną pozwanej Sąd na mocy art. 102 k.p.c. odstąpił od obciążania B. R. kosztami sądowymi.

Z/

1. Odnotować w kontrolce uzasadnień;
2. Odpis doręczyć pozwanej B. R. z pouczeniem o apelacji;
3. Kalendarz 14 dni.

J. dnia 21 listopada 2017 r.

SSR Monika Wrona – Zawada